

VYŠNÝ, P. – MARTIŠKOVÁ, M. *Praktikum zo svetových dejín štátu a práva*

3. prepracované a rozšírené vydanie, Trnava: Typi Universitatis Tyrnaviensis, spoločné pracovisko Trnavskej univerzity a vedy, vydavateľstva Slovenskej akadémie vied, 2025, 215 s.

Člen Katedry historického práva a právnej metodológie Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave, doc. JUDr. Peter Vyšný, PhD. et Ph.D., v spolupráci s externou spolupracovníčkou Katedry, JUDr. Monikou Martiškovou, PhD., LL.M., vydali v roku 2025 nové vydanie publikácie *Praktikum zo svetových dejín štátu a práva*.

Publikácia je komentovanou zbierkou vybraných prameňov (prípadne ich častí) k svetovým dejinám štátu a práva, historických právnych prípadov a úloh. V rýchlo sa vyvíjajúcom svete, kde sa, najmä mladým ľuďom javí, že technológia a elektronizácia sú tie najvhodnejšie cesty získavania a upevňovania vedomostí, je takáto publikácia, v ktorej cítiť tvorivosť až istú hravosť učiteľa v odborných témach, viac než vítaná. Takýto spôsob tvorby učebného, či v tomto prípade cvičebného alebo doplnkovo-učebného textu, ukazuje najmladším študentom právnickej fakulty, pre ktorých je tento text prioritne koncipovaný, viaceré dôležité dimenzie. Napríklad vnímajú, že slovenský právny poriadok bolo a je potrebné vnímať ako súčasť európskeho a svetového priestoru, ktorý objasňuje mnohé príčinné súvislosti našich dejín a nášho práva. Vidia, že výučba práva nie je založená na memorovaní textov, ale na ich analýze, interpretácii, pýtaní sa správnych otázok, čítaní s porozumením, zrozumiteľnom vysvetľovaní, zamýšľaní sa či súvisiacej dedukcii a indukcii (detailnejšie sú na to upozornení v demonštratívnom metodologickom výklade v úvode, ktorý odpovedá na otázku, ako s predkladanou publikáciou efektívne pracovať). Právne dejiny zároveň poskytujú jednu výhodu, ak je pedagógom vhodne uchopená, a to že vedia, ako dávne magické príbehy, vtiahnuť do deja, preniesť do iného času a priestoru, poskytnúť popri učení zážitok, zábavu – akési „cvičné bojisko“ so starovekými hrdinami či stredovekými rytiermi, ktoré obraznejšie pomôže pochopiť rôzne právne témy. To, že sa o to autori vo svojej výučbe neustále snažia, podčiarkuje skutočnosť, že pripravili tretie, prepracované a rozšírené vydanie doplnené o niektoré nové témy, pramene a prípady, zaujímavé úlohy, študijné pomôcky, obrázky či literatúru. V priebehu výučbového procesu od prvého vydania (2017) a druhého vydania (2019) tak reagujú na zmeny vo výučbovom procese, či už vyplývajúce zo zavádzaných štandardov ovplyvňujúcich študijné programy, na vnímavosť a záujem študentov či potreby právnického vzdelávania. Preto okrem rozšírenia textu, boli v tomto vydaní publikácie niektoré pasáže či úlohy vynechané a nahradené, pričom takáto kritická reflexia môže byť pre autora odborných textov častokrát náročnejšia než vytvorenie nového textu. Zároveň vnímať pedagogickú zručnosť autorov na spôsobe koncipovania úloh – otázkami a úlohami sa uistujú, že študent si skutočne

buduje obrazotvornosť, že rozumie téme v širšom kontexte a spôsobom, ktorý si predstaví, zapamätá a nie sa iba mechanicky naučí a zabudne.

Publikácia nie je prísne vedecká, nie je však ani príliš zjednodušujúca. Práca s prameňmi je dôsledná, autentická, vysvetľujúca, chronologická aj geograficko-tematická. Praktikum je teda rozdelené podľa období (starovek, stredovek, raný novovek a moderné dejiny) a každé obdobie mapuje vybrané významné témy najmä, ale nielen, európskych dejín (Predný východ, Mezopotámia, Grécko, Rímsky štát, Franská ríša, Anglicko/Veľká Británia, Francúzsko, Apeninský polostrov, Taliansko, Nemecko, Spojené štáty americké).

Publikácia je dostupná v tlačenej verzii, čo, napriek všetkým výhodám elektronických verzií textov, vnímam, osobitne pre študentov prvých ročníkov na vysokej škole, za veľké pozitívum. Osvoja si tak myšlienku a skúsenosť, že učenie sa z tlačeneho textu (navyše vhodne doplneného o obrázky a úlohy) zanecháva dlhšiu a kvalitnejšiu pamäťovú stopu.

Námety na zlepšenie, ktoré môžu autorov inšpirovať do budúcnosti by som videla v dvoch oblastiach, metodologickej časti úvodu a variabilite cvičení. Po prvé, otázku ako efektívne pracovať s Praktikom by som ponechala v úvode, spolu so zjednodušenou odpoveďou, ale širší metodologický kontext, ktorý má skôr vedecký než pedagogický charakter, by som vyčlenila, do záveru. Úvod publikácie by mal byť rovnako pútavý ako jej obsah a mal by zaujať potenciálneho čitateľa, ktorým bude väčšmi študent prvého ročníka právnickej fakulty než vedecky orientované publikum. Po druhé, je sympatické, že úlohy nie sú koncipované iba klasicky textovo, ale aj kreatívnejšie (doplňanie, rozbor prípadu...), variabilita cvičení by však pokojne mohla byť aj väčšia. Avšak rozumiem, že autori by sa potom väčšmi odklonili od doplnkovo-učebného charakteru textu, s ktorým sa pracuje v rámci výučby na fakulte, k cvičebnicovému formátu väčšmi vhodnému na samoštúdium. Možno však tento námet inšpiruje týchto nadaných pedagógov v ďalšej tvorbe.

Záverom hodnotím predkladanú publikáciu veľmi pozitívne a odporúčam ju ako v rámci výučbového procesu tak aj čitateľom z radov širokej verejnosti, ktorí sa zaujímajú o užšie špecializovanú časť dejín. Dozvedia sa napríklad, kedy musel staviteľ domu v Mezopotámii zomrieť, čo sa stalo, ak niekto vo Franskej ríši pripravil inému čarovný nápoj, či sa mala podľa nemeckého *Constitutio Criminalis Carolina* výpoveď zapísať v priebehu mučenia alebo až po jeho skončení alebo prečo sa podľa napoleonského *Code Civil* skúmalo, kde ubytoval neverný manžel svoju „cudzoložnicu“. Prajem príjemné čítanie.

Ingrid Lanczová

doi: 10.14712/2464689X.2026.567